

Številka: 00104-365/2020/5

Datum: 30. 9. 2020

Odgovor na poslansko vprašanje dr. Franca Trčka v zvezi s pripravo na mednarodni knjižni sejem v Frankfurtu leta 2023

Poslanec Državnega zbora, dr. Franc Trček je na Vlado Republike Slovenije naslovil poslansko vprašanje v zvezi s pripravo na mednarodni knjižni sejem v Frankfurtu leta 2023, in sicer:

»Kako potekajo priprave na ta pomemben predstavitveni dogodek?

Kateri vse deležniki sodelujejo pri snovanju vsebin predstavitve Slovenije na knjižnem sejmu?

Katere vsebine in cvetober avtoric in avtorjev bo predstavljen?

Kakšna je predvidena zagotovljena finančna konstrukcija gostovanja?»

Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Vlada) podaja naslednji odgovor:

Vlada je s sklepom št. 51000-3/2014/11 z dne 24. 4. 2014 prižgala zeleno luč za največji nacionalni projekt na področju kulture v mednarodnem prostoru, nastop Slovenije kot častne gostje na knjižnem sejmu v Frankfurtu. Organizacijo in izvedbo nastopa je poverila Javni agenciji za knjigo Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: JAK). Ministrstvo za kulturo je v skladu z omenjenim sklepom realiziralo naložene naloge in je 20. 2. 2018 v Ljubljani podpisalo tripartitno pogodbo s Frankfurtskim knjižnim sejmom in JAK. V omenjeni pogodbi je navedeno, da bo Republika Slovenija nosila naslov častne gostje na knjižnem sejmu v Frankfurtu leta 2022. Naziv častne gostje na mednarodnem knjižnem sejmu v Frankfurtu za leto 2020 je pripadel Kanadi, pogodbe s prihodnjimi državami častnimi gostji so podpisane do vključno leta 2023, in sicer v vrstnem redu Španija (2021), Slovenija (2022) in Italija (2023). Zaradi spremenjenih razmer v povezavi z nalezljivo boleznijo COVID-19, ki omejujejo gibanje med državami in združevanje večjega števila ljudi, so se spremenili tudi načrti glede izvedbe letošnjega knjižnega sejma v Frankfurtu. Ker to pomeni, da Kanada svojega nastopa kot častna gostja v letu 2020 na sejmu ne bi mogla izpeljati, kot je načrtovala, in posledično ne bi mogla v polnosti izkoristiti potenciala te za državo kulturno, gospodarsko in promocijsko pomembne priložnosti, je na direktorja knjižnega sejma v Frankfurtu in druge države častne gostje naslovila prošnjo za soglasje, da se vsi nastopi častnih gostij premaknejo za eno leto. Vodstvo sejma se je s tem strinjalo, vendar pod pogojem, da o tem dosežejo konsenz bodoče države častne gostje same. Kanada je aktivno pristopila k naslavljanju držav s svojo prošnjo, Italija in Španija sta se s predstavitvijo strinjali. Ministrstvo za kulturo je 15. 6. 2020 prejelo pismo direktorja knjižnega sejma v Frankfurtu s pozivom k solidarnosti s Kanado. Kanada je tudi direktno nagovorila Ministrstvo za kulturo in diplomatska predstavništva Republike Slovenije ter skušala doseči konsenz med državami. Po preučitvi posledic predstavitve projekta nastopa Slovenije kot častne gostje na knjižnem sejmu v Frankfurtu iz leta 2022 v leto 2023 je Ministrstvo za kulturo ugotovilo, da je predstavitev na leto 2023, ob določenih prilagoditvah, mogoča. Predstavitev bo tudi omogočila več časa, da se Republika Slovenija na predstavitev na sejmu kakovostno pripravi. Glede na navedeno je Vlada dne 23. 7. 2020 s sklepom št. 51000-5/2020/3 sprejela

odločitev, da soglaša s prestavitvijo nastopa Republike Slovenije kot častne gostje na mednarodnem knjižnem sejmu v Frankfurtu iz leta 2022 v leto 2023.

Mednarodni knjižni sejem v Frankfurtu je največji, predvsem pa najbolj uveljavljen mednarodni knjižni sejem na svetu. Začetki tega sejma segajo v leto 1949 z odprtjem prvega knjižnega sejma v nemškem mestu Frankfurtu na Majni. Prvi frankfurtski knjižni sejem je bil organiziran že leta 1478, le nekaj let potem, ko je Gutenberg natisnil prvo knjigo. Sejem je nastal na pobudo nemških založb, tiskarjev in knjigarnarjev. Ključni element knjižnega sejma v Frankfurtu je program »Častna gostja«, ki poteka stalno od leta 1976, najprej bienalno, od leta 1988 dalje pa vsako leto. Kar 70% vsega medijskega poročanja v času trajanja sejma je posvečenega državi, ki je v tistem letu častna gostja. Do vključno leta 2019 se je v okviru programa Častna gostja predstavilo 32 držav in regij, zadnja med njimi Norveška (2019). Neposredno pred Slovenijo se bosta kot častni gostji predstavili Kanada (2021) in Španija (2022), po Sloveniji pa bo na vrsti Italija (2024). Sejem velja tudi za pomemben politični, ne le kulturni dogodek, kar še posebej pride do izraza pri programu častnih gostij. Za častno gostjo ima taka predstavitev dvojni pomen: omogoča postavitve literature in kulture izbrane države na največjem knjižnem sejmu na svetu v središče pozornosti tako obiskovalcev sejma kot medijev, vpliva pa tudi na knjižno industrijo te države in na njene mednarodne izkoristke. Cilji frankfurtskega knjižnega sejma v programu Častna gostja so pomoč založniški industriji in kulturnim ustanovam izbrane države, da delujejo bolj povezano na mednarodni ravni in s tem omogočijo svoji literaturi večjo prepoznavnost v svetu ter številnejše prevode iz svojega jezika. Z vidika knjižne industrije vodi k izboljšanju trgovanja z avtorskimi pravicami, založnikom pa pomaga ustvarjati mednarodne stike tudi po izteku sejma in leta, v katerem država nosi naziv Častna gostja. Zaradi tega ima koristi celotna knjižna industrija, ki zaradi močne promocije predstavljenih avtorjev in povečane prisotnosti založnikov na največjem knjižnem sejmu prejme dodatno pozornost. Medijem in splošni javnosti program Častne gostje omogoča spoznavanje literature in kulture predstavljene države ter hkrati spodbuja radovednost za širše spoznavanje njenega družbenega okolja. Splošni kulturni program, ki spremlja sejmski program Častne gostje, hkrati pomaga ustvarjati trajnostne mednarodne kulturne odnose (spodbuja kulturne izmenjave in dialoge), povečuje pa tudi turizem.

Glavni cilj je promocija slovenske književnosti in humanistike, spodbujanje prevodov v tuje jezike, poleg tega pa še: izboljšanje trgovanja z avtorskimi pravicami, povečanje prepoznavnosti slovenske kulture v tujini (vizualna umetnost, film idr.) in prepoznavnosti Republike Slovenije kot turistične destinacije, povezovanje podjetij s področja tiskarstva ter izboljšanje trgovanja slovenskih oblikovalskih izdelkov. Do leta 2013 je bilo v nemščino prevedenih 582 del slovenskih avtorjev, v angleščino 304, do nastopa Slovenije kot častne gostje pa naj bi se število prevodov slovenskih avtorjev v nemški in angleški jezik letno povečalo za 30 odstotkov, po predavitvi pa naj bi se število prevodov še poviševalo. Cilj predavitve je tudi povečanje števila izdanih del slovenskih avtorjev pri uglednih založbah z nemškega govornega področja.

Vseskozi se s projektom izpostavlja tudi problematika financiranja. Okvirni proračun je bil določen s sklepom vlade št. 51000-3/2014/11 z dne 24. 4. 2014 v obsegu 2.500.000,00 evrov iz integralnega proračuna, preostanek potrebnih sredstev za uspešno izvedbo v višini 4.5000.000,00 evrov pa so bila rezervirana sredstva v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike za programsko obdobje 2014-2020.

	2016	2017	2018	2019	SKUPAJ 16-19	2020 skladno z LPD	2021	2022	SKUPAJ 16-22
PRIHODKI	300.000	300.000	300.000	300.000	1.200.000	300.000,00	300.000	700.000	2.500.00
ODHODKI:	300.004	292.610	306.324	301.591	1.200.530	300.000,00	300.000	700.000	2.500.00
PLAČA	11.787	33.262	25.551	35.493	106.095	34.287	35.000	35.000	*
PMS	87.260	66.461	33.815	118.082	405.619	117.712	*	*	*

TRANSFERJI	200.956	192.885	146.957	48.015	688.815	148.000	*	*	*
-------------------	---------	---------	---------	--------	---------	---------	---	---	---

Glede izvajanja projekta »Slovenija, osrednja gostja mednarodnega knjižnega sejma v Frankfurtu – model trajnega uveljavljanja slovenske literarne ustvarjalnosti v tujini« pa prihaja do težav s pridobitvijo odločitve o podpori in posledično ustreznega črpanja kohezijskih sredstev. Aktivnosti tečejo bistveno počasneje kot bi si želeli vsi akterji; tako organ upravljanja (Služba vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko – SVRK), JAK in seveda predvsem Ministrstvo za kulturo. Prav zaradi tega, se je resorno Ministrstvo za kulturo v začetku leta 2019 strinjalo z dogovorom med SVRK in JAK, da se zaradi hitrejšše komunikacije in predvsem bolj učinkovitega usklajevanja vsebinske ustreznosti gradiva ter konkretizacije celotnega načrtovanja izvajanja operacije, tako v vsebinskem kot finančnem smislu, o dokončnih rešitvah za pripravo ustrezne dokumentacije dogovarjata in usklajujeta JAK in SVRK neposredno. Ministrstvo za kulturo je po sprejetem dogovoru 2019 pri JAK večkrat preverjalo napredek pri pripravi dokumentacije. S strani JAK je bilo podano zagotovilo, da usklajevanje dokumentacije s SVRK ustrezno poteka in da dodatne pomoči s strani Ministrstva za kulturo ne potrebujejo.

Po skoraj polletnem obdobju »neposrednega usklajevanja dokumentacije« med SVRK in JAK ter vse pogostejšimi navedbami in očitki javnosti o odgovornosti Ministrstva za kulturo za zamudo pri pripravi dokumentacije, pri čemer so se opirali na informacije direktorice JAK, da Ministrstvo za kulturo zavlačuje postopke in posveča premalo pozornosti in resnosti pri uskladitvi dokumentacije, je ministrstvo izrazilo resno zaskrbljenost nad učinkovitostjo parcialnega usklajevanja. Ministrstvo za kulturo je po poizvedovanju pri SVRK neformalno izvedelo, da je bila edina intervencija JAK, vezana na vsebinske dopolnitve, šele po štirih mesecih - konkretno 19. 7. 2019. Pri tem velja omeniti, da Ministrstvo za kulturo, kljub drugačnemu dogovoru, o tej intervenciji ni bilo niti obveščeno niti ni v vednost prejelo vsebinske dopolnitve dokumentacije. Zato je bil 20. 8. 2019, sklican nujni sestanek z JAK, da se razjasnijo dotedanje parcialne aktivnosti JAK s SVRK, in na katerem je bila tudi sprejeta odločitev, da se usklajevanje dokumentacije z organom upravljanja nadaljuje skupaj in se urgentno skliče z vsemi akterji sestanek, do katerega je prišlo 4. 10. 2019. Od srede oktobra 2019 dalje, ko se je v postopek priprave dokumentacije ponovno vključilo Ministrstvo za kulturo, so aktivnosti in uskladitve dokumentacije tekale na tedenski ravni. Do konca januarja 2020 je bil v celoti z Ministrstvom za kulturo dopolnjen in usklajen vsebinski del dokumentacije, sledili so še korekcijski popravki. Ministrstvo za kulturo je z dopisom št. 5440-61/2017/56 z dne 4. 3. 2020 obvestilo SVRK, da je v informacijski sistem e-MA ponovno oddalo popravljeno in dopolnjeno vlogo za neposredno potrditev operacije. Z dopisom št. 3032-2/2019/14 z dne 1. 4. 2020 so nas obvestili, da odločitve o podpori zaradi spremenjenih razmer ne morejo izdati, nakar je minister za kulturo dr. Vasko Simoniti dne 14. 4. 2020 posredoval ponovno obširno utemeljitev o nujnosti izdaje odločitve o podpori v postopku neposredne potrditve operacije. Na njegovo argumentirano utemeljitev je organ upravljanja 15. 5. 2020 (dopis št. 3032-2/2019/13) sicer odgovoril pozitivno ob določenih vsebinskih komentarjih, vendar sočasno zahteval 30% zmanjšanje sredstev ob zagotovitvi enakih učinkov. Na zmanjšanje sredstev je državna sekretarka na Ministrstvu za kulturo dr. Ignacija Fridl Jarc z dopisom dne 18. 5. 2020 pozvala SVRK, da ostanejo sredstva nespremenjena z utemeljitvijo, da bo Slovenija lahko le na ta način v spremenjenih gospodarskih in družbenih okoliščinah ohranila obstoječa delovna mesta na podhranjenem založniškem področju, in se kot država uspešno predstavila na mednarodnem knjižnem sejmu v Frankfurtu leta 2023. V začetku juniju 2020 je JAK v sodelovanju z Ministrstvom za kulturo natančno preučil dopolnila organa upravljanja, večji del pripomb ustrezno že popravil in uskladil, ostalo je še nekaj nerazjasnjenih aktivnosti, povezanih predvsem z metodologijami stroškov na enoto, zato so bila 30. 6. 2020 s strani državne sekretarke dr. Ignacije Fridl Jarc ponovno posredovana uradna dodatna vprašanja in pojasnila organu upravljanja. Na podlagi dopisa je bil sklican sestanek med organom upravljanja, posredniškim organom in JAK za 11. 9. 2020, na katerem so bile razrešene nejasnosti.

Že izvedene aktivnosti iz naslova financiranja integralnih sredstev:

- letni študijski obiski tujih založnikov in kulturnih novinarjev v Sloveniji (od 2015: trije za založnike in novinarje iz nemškega govornega področja, eden specifičen za založnike otroške in mladinske literature, eden splošen za mednarodne založnike in novinarje); na ta način je Slovenijo obiskalo že več kot 60 gostov s področja knjige.
- intenziviranje predstavitev na mednarodnih knjižnih sejmih v nemškem govornem prostoru: Frankfurt in Leipzig, od 2017 tudi Dunaj, predstavitev slovenskih avtorjev in organiziranje srečanj med slovenskimi in nemškimi založniki na literarnem festivalu Stadt Land Buch v Berlinu leta 2016.
- letna založniška srečanja slovenskih in nemških založnikov (2016 Berlin, 2018 Frankfurt, 2019 München, 2020 Berlin), več multilateralnih založniških srečanj (Bologna 2019, Frankfurt 2018).
- 2017 odprtje razpisa specifično za knjižne izdaje slovenskih avtorjev v nemškem jeziku (doslej je bilo na tem razpisu podprtih 28 izidov) ob bok razpisu za prevode.
- organizacija specializiranega prevajalskega seminarja za prevajalce iz slovenščine v nemščino.
- strukturiran in stalen javni dialog: pet javnih posvetov na temo Slovenija – častna gostja Frankfurtskega knjižnega sejma 2023 za različne ciljne javnosti v Sloveniji: za avtorje in prevajalce, za založnike in knjigotržce, medresorski posvet, posvet za ostala kulturna področja in posvet za področje promocije in marketinga.
- priprava izkaznice slovenskega založništva: Slovenia: its Publishing Landscape and Readers.
- soorganizacija dvodnevne mednarodne kuratorskega simpozija Art and its Institutions in the Fight against Populism.
- soorganizacija srečanja literarnih hiš mreže Netzwerk der Literaturhäuser.
- aktivno članstvo v mednarodnih mrežah ENLIT, Traduki in EUNIC.
- ustanovitev projektno-programske skupine v maju 2020.